

IRIMIA

REVISTA MENSUAL
DE CRENTE GALEGOS

ANO XLI

Nº 1041

De setembro a
outubro de 2022

Benia quen constrúe
a paz!

PAREMOS O FASCISMO

fedsohard

ALTO Á

BANALIZACIÓN

A foto que fala

Chega o outono,
sempre fermoso a
carón dun souto.

O trasno

Daniel López Muñoz

O despipote

Vai vir o inverno. O tempo de apagar os lumes que se producen no verán.

Estamos na fartura colleiteira das mazás, acios, castañas, fabas, cogomelos, marmelo....hai que meterlle horas á conserva para cando falten.

Veñen as choivas. O tempo de evitar a seca de setembro 2023, do agosto 2024 e de todos os estíos do século por vir.

Cando baixa o ruído. Cando hai abundancia. É o tempo de gobernar a escaseza futura. É o momento de traballar “diferindo no tempo a recompensa”. É o instante de baixar do faiado a serenidade, o bo criterio, a discusión experta, as directrices dunha “gobernanza” preventiva das crises e dos desastres que van vir, que non entenden de bulos, de pim pum pum, nin de terraplanismo.

Os bos xogadores de fútbol non son aqueles que pasan o balón ao sitio no que nese instante está o compañeiro, senón que o cravan alí onde vai estar un segundo e medio despois. Ese segundo e medio que marca a diferenza entre o éxito e o desastre. Chámase

capacidade de anticipación. Chámase visión da xogada.

O bo goberno xestiona a abundancia reducindo a débeda pública -para ter marxe de endebedamento cando chega a escaseza-, consolidando sistemas públicos sostibles e de calidade, facendo boa pedagogía solidaria, isto é, tributaria.

Efectivamente foi un erro pedagóxico e de xestión pública o que fixo Zapatero suprimindo en época de abundancia -2008, antes da crise e antes

das eleccións- o imposto do patrimonio, o dos ricos. Cumpría facer outra pedagogía, trasladar outra mensaxe. Despois houbo que recuar.

Pero o despipote é que en plena crise de incertezas planetarias, colas da fame e imposible acceso á vivenda para o común dos mortais, os gobernos autonómicos do PP pelexen entre eles a ver quen baixa máis, quen supri-me antes, o imposto sobre os grandes patrimonios.

Os rumbos fatais: Neofascismo

Cos excelentes resultados dos ultradereitistas suecos, Europa saloucou. Cos resultados dos neofascistas italianos, están acendidas todas as alarmas.

O fenómeno chámase “novo fascismo”. Agora sen ningún tipo de dúbida, sen disimulo. Giorgia Meloni, brazo en alto, é unha confesa seguidora de Benito Mussolini e admiradora de Donald Trump e, coma el, sabe “surfear” na onda do descontento da clase traballadora, dos excluídos da globalización, ao tempo que alimenta o odio e o medo ao “inmigrante criminal” e aos “sexualmente desviados”.

Unha fórmula simple, como non podía ser doutra maneira: “Son muller; son nai; son italiana; son cristiá”. Os novos fascismos avanza máis nas urnas con lideresas e o que iso “representa”. É unha estratexia estudada polos politólogos: cunha muller-nai ao mando, redúcese o efecto antipático que producen no electorado feminino máis reticente, fan máis crible para todos e todas a súa mensaxe antifeminista e seducen o varón machista porque confirman as súas conviccións supremacistas.

O neofascismo combátese con grandes consensos de Estado. Consensos en materias ás que se poida adherir a maioría do arco parlamentario, a ser posible todos menos eles. E as forzas democráticas non teñen tan difícil para elaborar unha longa lista de consensos. Abondaría con mirar as prioridades e obxectivos do conxunto de fondos, iniciativas e programas europeos destinados a compensar as iniquidades e malestares que causa a economía de mercado e os intereses dos poderosos. Iso que poderíamos chamar a Europa democrática e social: a inclusión activa -tamén de inmigrantes e refuxiados-, a urxencia climática, a independencia da Xustiza, a igualdade de xénero, o respecto á identidade cultural e lingüística dos territorios etc...

E, ademais, combátese desenmascarando as súas mentiras e a súa “lexitimidade”. O neofascismo é todo menos cristián. Non están inventando algo de cero. Hai precedentes. Xa pasou en Italia, en Alemaña, en España. Xa o coñecemos. O odio ao pobre e ao inmigrante, a supresión de dereitos civís e da división de poderes, a intolerancia, o autoritarismo e a crueldade están na antítese política do cristianismo e as súas propostas de humanidade nova. A Igrexa debía posicionarse e non mirar para outro lado ou, aínda peor, caer na tentación de “deixarse querer polo demo” e simpatizar en secreto coas súas mobilizacións.

*A Igrexa non debería
mirar para outro A ou,
aínda peor, “deixarse
querer polo demo”*

Disque a Fraga lle cabía o Estado na cabeza, pero a Núñez Feijóo quedalle moi grande. O Estado, non a cabeza. En cambio, a Galicia que deseñou o de Vilalba acaíalle ao dos Peares coma un guante.

Galicia foi zona de confort para Feijóo: cun partido de pequenas baronías caciquís embridadas, eficaces na captación do voto clientelar, pero amansadas pola fusta orzamentaria da Xunta; cunha oposición morna, ás veces dependente e sempre fragmentada; cunha rede mediática hipertrofiada que, en boa parte, vive das subvencións, traballa por encarga e cultiva arreo a apoloxía de quen paga, e cunha sociedade civil ás veces viva e activa, mais, polo xeral, adurmiñada cos sedantes administrados, por vía mediática, desde os centros de poder e de influencia.

“Perpetrado” o salto a Madrid e tras os primeiros días de “viño e rosas”, estase a producir a epifanía española de Feijóo. E vaise vendo que os traxes de “xefe da oposición” ou de “home de Estado” quédanlle grandes, ao ancho e ao longo.

Á hora de marcar o paso do partido, don Alberto amósase ambiguo e aborda os problemas e dilemas que se lle presentan cun *laissez faire, laissez passer* sempre perigoso en política. Iso é o que fixo coa formación de Goberno en Castela e León: tragou o pacto do seu partido con Vox, pero evitou ir á toma de posesión de Fernández Mañueco, para non se retratar cos posfascistas.

A súa decisión de apoiar a Ayuso, sospeitosa de corrupción, fronte a Casado, que ía de inquisidor, foi, sobre todo, un mal agoiro de como Feijóo trataría o problema da corrupción entre os cadros do seu partido. Aquí

o obxectivo é pórse ao fresco e derreter e diluír a realidade, por evidente e densa que sexa. Os estafadores de cartos públicos, aproveitando da des-

graza pública e da morte en tempos de pandemia, son só pillabáns para Feijóo. As súas declaracións e valoracións son tan esclarecedoras coma perversas. Da última sentenza da Gürtel, que condena o PP como partícipe a título lucrativo, Feijóo dixo: “No la leí [a sentenza] ni me preocupa”; e engade que o que debe facer agora o PP é “asumir las cosas que se hicieron mal con deportividad (sic) y pedir disculpas”. El considérase exento de toda responsabilidade porque son cousas do pasado “y yo hace veinte años me estaba afiliando”. E conclúe que do pasado do PP “no se reniega, se aprende”. O malo está, precisamente, no que se aprende dun pasado corrompido, do que non se renega.

Feijóo anda trosma e inseguro, e nótase moito. Tanto que, nervioso, cae en trabalinguas cagadiños aos de Rajoy e comete demasiadas torpezas de principiante nas súas declaracións públicas. As lendas e mitos —argallados en Galicia— sobre as súas presuntas virtudes estanse a derreter no clima duro de Castela: nin bo xestor, nin preparado, nin alá moi listo, nin moderado.

Feijóo terá unha única oportunidade de chegar á Moncloa: as eleccións xerais do ano que vén. E mira ti, as súas posibilidades están en relación inversa ao éxito que poida acadar o proxecto de Yolanda Díaz. Ao cabo, a cousa vaise xogar entre galegos.

A Feijoo os traxes de “xefe da oposición” ou de “home de Estado” quédanlle grandes, ao ancho e ao longo.

...pero a vaquiña polo que vale

Tino Santiago

IRIMIA

Non é un asunto menor

“Non hai nada peor ca ser conceleiro na oposición. Inevitablemente, un día un veciño, mesmo unha amiga, vaiche dicir: ‘Pero como nos tedes a rúa, non hai dereito! É que non facedes nada!’”. Tanto ten que fixeses ducias de preguntas, que presentases todo tipo de queixas e alternativas no pleno... Tanto ten. Para moitos, todos somos o mesmo, os que gobernan ou os da oposición”. Así se me queixaba, xa hai algúns anos, un político, daquela na oposición. Seguro que esaxeraba, pero no fondo do seu lamento hai algo de verdade.

As democracias son organizacións complexas nas que custa traballo saber quen é responsable de quen. Unha das formas que se utilizan para distinguir mellor quen debe facer algo é a división ‘federal’ das competencias. Son os “estados” dos EUA, as provincias de Canadá, os *landers* alemáns, as rexións italianas ou as comunidades autónomas, no noso caso. Os nomes cambian e as competencias varían, pero o principio é o mesmo: o estado central ten uns cometidos, nos que non se poden meter as autonomías, e as autonomías outros, nos que non debe intervir o estado central. Por exemplo, a educación. Na maior parte dos casos, é responsabilidade dos estados federados, como pasa nos EUA, ou das autonomías, como pasa en España.

A idea é que os cidadáns soubesen sempre a quen botarlle as culpas, se vai algo mal, ou felicitar en forma de voto cando todo vai ben. Naturalmente, a realidade é máis complexa. Os gobernos centrais sempre tenden a

mandar nas autonomías e estas a pasarlles os problemas a eles.

Non hai unha receita mágica para saber quen ten razón nesas cruces de reproches, pero si que hai algunhas cousas que nos poden axudar a aclararnos. A principal, se cadra, é ter acceso a unha información o máis completa e veraz como sexa posible. E como non che é doado conseguir eses datos, a sociedade inventou ese estraño oficio que chamamos xornalismo. Os e as xornalistas son os que lle preguntarían ao conselleiro de Educación por que este curso hai menos profesores nas escolas galegas, que é unha responsabilidade/decisión

A idea sería que os cidadáns soubesen sempre a quen responsabilizar

da Xunta, cando este diga que todo o que está mal é por culpa da nova lei de Educación.

Ten que haber xornalistas e medios que publiquen eses datos, que se interesen polo que nos pasa. Se a atención, se o publicado só mira para os “grandes” temas do Estado (o ‘coletas’, a señora Ayuso, Venezuela...), unha espesa sombra se estende sobre decisións que nos afectan directamente. E non son cousas menores.

Un dato, o presuposto da Xunta é similar ao de República Dominicana, superior ao de Islandia ou catro veces o de Mozambique. Saber en que se gasta non é un asunto menor.

O peto do Santo Antón

Manuel Regal Ledo

Quen nos fará de vez xente de humanidade?

Benquerido Santo Antón:

Canto tempo xa sen nos falar nin escribir, santiño amigo! Que tal vos van as cousas por aí? Supoñemos que entre vós, no fogar da paz e da dita, no fogar de Deus, todo será calma e sosego, aínda que, sendo como sodes homes e mulleres de procedencia humana, os vosos enfrontamentos e teimosías teredes, por máis que o fagades dunha maneira aquela.

Por aquí, ben o sabes, gustamos moito do careo, da confrontación, mesmo da violencia e da guerra. Unha verdadeira mágoa! Coñecéndonos como nos coñecemos, ben debiamos comprender que nos pagaría moito a pena optar pola xustiza, a paz, o diálogo, o entendemento. Non habería problema que non se puidese resolver, abofé! Pero non sei por que carafío preferimos o contrario. Réinanos a paz, pero tamén nos reina o conflito. Réinanos a irmandade, pero tamén nos reina o poder, a imposición. Réinanos a participación solidaria ante a miseria e a devastación humana, pero tamén nos reina quedar no seo da manta. Quen nos fará de vez xente de humanidade?

E así nos está indo, santiño querido. Case todo o mundo o está pasando mal. Agás a xente de carto que mesmo deitan de canto nos pasa. Pensa, senón, nas grandes empresas de armamento (americanas, alemás, francesas..., mesmo españolas), que engordan con cada bala ou mísil que estoupa, aínda que rebente a vida de miles de persoas. Un absurdo total! Así nos vai, e moitos dos nosos políticos, xa ves, dando puñazos ao vento, no canto de xuntaren as

mans, os corazóns e as ideas na procura do pan e da paz. Deus nos dea políticos/as sans e correctas!

E que facedes, logo, a xente crente, a xente cristiá?, preguntárasnos ti. Pois xa ves. Hai de todo, hai quen se encrella en banalidades ou nos debates estériles –que non son nada inocentes– e quen pon todo o seu corazón en aplicar a táctica de Xesús, o noso irmán maior: abrir o corazón a Deus, arrimarse á xente ferida e no nome dela clamar pola xustiza.

O inverno vai ser de friaxe e desolación para moita xente, disque. Ai, se fósemos xente de calor e consolación!

Saúdos a tanta xentiña amiga que anda por aí.

O CARRABOXO por KOBÉ LOIS

O peto común

Josecho de la Torre Culler

O asociacionismo

Houbo un tempo no que a actividade social e cultural deste país debíase en boa parte ás organizacións veciñais que había en cada lugar. Era máis frecuente vencellar a vida do pobo a unha asociación ca á administración local, sobre todo no aspecto cultural (no que había o interese que había). E é que noutroa existía un compromiso mesturado entre a identidade co lugar e a necesidade de militar naquilo que nos unía e polo que valía a pena pelexar. Isto, co tempo, foise esvaecendo, aínda que afortunadamente segue habendo universos únicos: estades lendo un artigo dunha revista de máis de 40 anos, dunha asociación que tamén ten máis de 40 anos; o certo é que xa non é o común.

Da miña nai ben recordo as militancias: a coral, as cousas da parroquia, os grupos de teatro, as festas, a participación nas celebracións... e, coma no seu caso, tamén estaba o de moitas veciñas e veciños que, penso, atopaban unha dose de felicidade en facer para que o pobo tivese vida e para que todos gozásemos do noso.

Hai que dicir que detrás dos colectivos tamén adoitaba haber unha persoa capaz de crear, liderar ou empurrar aos demais. Intúo as causas do baixón precisamente nesa falta de “líderes”; na burocracia abafante, na perda de poboación, na perda de interese de pertencer e militar, no ritmo frenético que levamos, no confort persoal, na globalización... Non sabería dicir con exactitude... O que si podo dicir é que se bota en falta tanto e tanto colectivo, asociación, xuntanza ou o como queirades chamarlle.

Así, con todo, loanzas para aquelas asociacións que viven e sobreviven e tamén para aquelas que son novas (que tamén as hai).

Rumores de esperanza

Xan Guillén Vázquez

Hai moitos anos un rapaz, querendo exaltar a unha muller, díxome que tiña os collóns moi ben postos. Logo fixo unha variación que escoitei varias veces: “Ten os ovarios ben postos!”, que é un xeito de dicir algo tremendamente machista tanto nun caso coma noutro porque o valor non é exclusivo dos homes nin da existencia de testículos.

Isto, pouco a pouco, vaise desterrando do noso vocabulario e do noso xeito de pensar. Se cadra tamén axuda a experiencia que moitas mulleres nos dan do seu valor e forza de vontade. Os exemplos son moitísimos e darían para a enciclopedia dos rumores de esperanza.

Un destes exemplos que temos estes días é o caso das mulleres que en Irán están loitando pola súa liberdade. O día 16 de setembro Mahsa Amini foi detida de xeito arbitrario porque un pouco do seu pelo sobresaía do seu velo e misteriosamente morreu na comisaría. Dende entón as

manifestacións sucédense en todo Irán, con mulleres que cortan o cabelo en redes sociais ou simplemente quitan o velo, quéimano ou bótano a ondear no aire. Ser rebelde en lugares coma este é moi perigoso. Pódese acabar no cárcere ou coa vida directamente. Tamén son de admirar as nais que saen á rúa en Rusia, para protestaren pola militarización dos seus fillos. Son mulleres con moito valor. Collóns non teñen.

Logo dunha investigación independente, a ONU concluíu que China puido ter cometido crimes contra a humanidade en relación con varias **MINORÍAS ÉTNICAS MUSULMÁS** (sinaladamente os uigures, pero tamén *kazajos*), provocando, coa escusa da súa lexislación antiterrorista, a privación de liberdade a grande escala destes grupos, cando menos entre 2017 e 2019. Malia a redución da presión, seguen a adoptarse medidas como a separación de familias ou a realización de arrestos arbitrarios.

Este pasado setembro estreouse a primeira ópera electrónica en galego, **PAPAGENA**, obra da compañía ButacaZero, que dirixen Esther F. Carrodegas e Xavier Castiñeira. O compositor da música, autor do libreto e director musical da peza é Iago Herme. Papagena é unha narración dende unha perspectiva de xénero da relación tóxica que mantén unha parella. Diríxese a todos os públicos, mais de xeito principal á mocidade, e pretende achegar a ópera a lugares onde este xénero non adoita representarse.

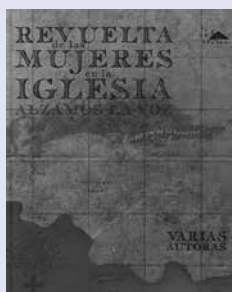
A AA.VV das Conchas, en Bande, denunciou diante do Seprona a contaminación por ácido sulfhídrico que sofre o **ENCORO DAS CONCHAS**

(Baixa Limia), por causa dos nitratos que proveñen do esterco e dos puríns da gandería industrial. A veciñanza responsabiliza as administracións públicas por inacción e a Naturgy, que xestiona a presa, por unha situación que leva décadas acontecendo e que afecta a saúde pública.

Marchou **SALETA GOI**, defensora e activista da lingua e da cultura galegas. Dende a librería Xistral, en Monforte de Lemos, loitou xunto con Manuel María pola difusión da literatura galega, creando un espazo de reunión para escritoras e escritores implicados na defensa da nosa cultura. As súas actividades foron censuradas en numerosas ocasións polo franquismo, o que non logrou que cesasen no seu labor.

Acaba de publicarse hai ben pouco o libro **REVUELTA DE MUJERES EN LA IGLESIA. ALZAMOS LA VOZ**, na editorial La imprenta. De autoría colectiva, conta coa colaboración de activistas e teólogas feministas da India e de moitos outros lugares. As súas coordinadoras son: Pilar Calle Humanes, Mercedes I. Herrera, Silvia Martínez Cano, Pepa Monleón Caro, Mabel Ruíz Ruíz, Marisa Vidal Collazo e Pepa Torres.

A nosa benquerida **IRIMIA** estará na rede na súa totalidade, ao dispor de quen ben quixer, unha vez dixitalizados todos os seu números, tralo acordo asinado pola presidenta da asociación, Lucía Santiago, e a presidenta do Consello da Cultura Galega, Rosario Álvarez. Este acordo permite xa a consulta dos 1039 números (e outros materiais), que dende 1981 agromaron en papel tamaño ¼, cunha periodicidade semanal ata a versión que hoxe coñecemos na páxina web do propio Consello.

ATA QUE A IGUALDADE SEXA COSTUME!!

Ven con nós levarlle ao arcebispado as propostas de reformas, recollidas a nivel internacional, que as mulleres queremos ver na Igrexa

Sábado, 8 de outubro, ás 12h na Praza Exería de Compostela

Se queres quedar a xantar, anótate en mcgexeria@gmail.com
ORGANIZA: Mulleres Cristiás Galegas Exería

Pola súa banda, a agrupación **MULLERES CRISTIÁS GALEGAS - EXERIA** organiza un acto o vindeiro sábado, 8 de outubro, ás 12 h na Praza Exería de Compostela, para levar ao arcebispado as propostas de reformas que as mulleres queren ver na Igrexa, recollidas internacionalmente.

Máis suxestións musicais: **RADIO GLADYS PALMERA** (gladyspalmera.com), que tenta recuperar a memoria histórica da música latina, anticipar tendencias musicais e fomentar a diversidade cultural; e **BALA**, Ánxela Baltar (guitarra e voz) e Violeta Mosquera (batería e voz), cun son moi potente que elas mesmas temen clasificar e que lembra o rock intenso dos 90. En palabras de Ánxela: “Ser muller e facer música é un acto de resistencia”.

“Liberdade de fala” e “bilingüismo harmónico” na adolescencia?

Hai algúns meses que tiñamos pendente esta conversa con Miguel Rodríguez Carnota. Miguel, ensinante de longa traxectoria -tanto coma 37 anos de profesión- doutorouse en tempos pandémicos na UDC cunha tese que estuda as dificultades do galego e dos alumnos e alumnas galegofalantes dentro do sistema escolar, nomeadamente no ensino secundario. No seu libro publicado recentemente en Xerais, e tras unha investigación cualitativa sobre casos e “historias de vida escolar” de adolescentes nos IES galegos, introduce conceptos como acoso lingüístico, que poñen nome a unha realidade á que ningún parece dar maior importancia, pero na que a lingua e a cultura galegas xogan boa parte do seu futuro.

No libro analizas a natureza e a “estrutura” diso do que hoxe está tan de actualidade como o “acoso escolar” e, dalgún xeito, chegas á conclusión de que o acoso lingüístico é unha sorte de “especialidade galega” (por antiga-lega) do acoso escolar...

Efectivamente no libro trátase a enorme dificultade que afrontan uns adolescentes dunha vila galega por utilizar o galego como lingua normal, máis alá dos usos rituais que se estilan, por exemplo, nos actos do Día das Letras, da clase de galego ou da función teatral. Os meus informantes, exalumnos dun instituto vilego, certífanme o que todos sospeitamos: non é ningún político nin é ningunha institución quen lles veñen pedir que non falen en galego. Son os seus propios compañeiros e compañeiras, coa súa actitude negativa, os que acaban modelando a conduta lingüística do adolescente galegofalante.

Hai adolescentes que repiten insistentemente que viron imposible a súa “integración” no grupo mentes falasen en galego, unha lingua que todos os seus interlocutores entenden e aprenden na escola. Esa minoría de adoles-

centes que entran falando en galego no instituto non resiste a presión, claudica e pasa ao castelán. Outros adolescentes, os que queren emprender o uso do galego como lingua normal no medio da súa escolaridade, fano entre dificultades moi severas. No libro son os sufridores os que contan a súa historia lingüística, tinxida por veces dun dramatismo inesperado que se leva en silencio.

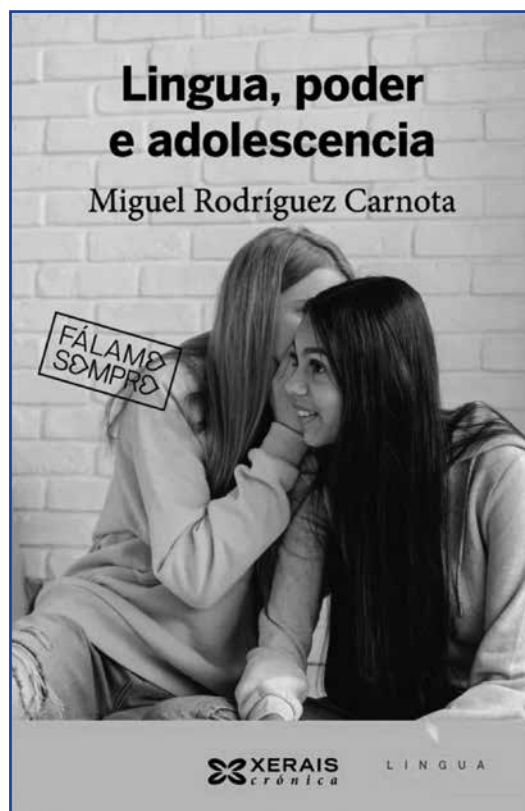
Que lle dirías a alguén que opine que vas lonxe de máis por equiparar ese acoso ao que se produce por razóns étnicas, de condición sexual etc.

En 2013 a profesora Valentina Formoso -a nosa amiga Valentina, ben

Hai desde simple
estrañeza e
comentarios a
bromas pesadas
ou cousas
máis graves e
premeditadas

coñecida nestas páxinas- publica *Do estigma á estima* un libro cunha temática semellante. Nel recóllese a perspectiva de escolares galegofalantes que falan sobre o uso que fan da súa lingua. O *estigma* que aparece no título é o uso que fan da lingua galega. Non vin ninguén levar as mans á cabeza por isto. Que falar en galego con normalidade é un estigma para un adolescente é algo comunmente aceptado, é o elefante no cuarto do que ninguén fala, mais todos saben que está aí.

Un estigma é un atributo desacreditador que cae sobre unha persoa ou un grupo social. O mundo está cheo de persoas estigmatizadas por cuestión de xénero, de etnia, de orientación afectivo-sexual. No libro enmárcase o estigma galegofalante xunto ao que sofren mulleres, persoas de determinadas razas ou persoas LGBT. Se alguén opina que vou lonxe de máis en tratar a condición de galegofalante normal como un estigma xa se tería escandalizado co libro de Valentina, mais eu non vin que tal cousa sucedera.

O ensino está sendo eficaz na loita contra a homofobia, o racismo ou o sexismo. Non tanto na loita contra a glotofobia

Xeralmente os adolescentes galegofalantes desenvolven condutas de ocultación parcial da súa condición. Falan galego na casa ou en lugares acoutados que funcionan como espazos anti-hexemónicos, mais non se atreven a demostrarse como tales galegofalantes no instituto ou noutros lugares onde serían censurados. Moitas persoas LGBT soen desenvolver condutas semellantes. Mostran abertamente a súa condición en determinados círculos ou ambientes onde se senten seguras, mais noutros (o traballo, a igrexa, a familia...) ocultan esa condición estigmatizante. É terrível que isto suceda con calquera estigma. Máis terrível aínda é que isto aconteza coa lingua propia do país. Porén, é aí onde estamos.

Podes axudarnos con algún exemplo?

Hai desde simples reaccións de estrañeza e comentarios inoportunos até bromas máis ou menos pesadas ou situacións máis graves e premeditadas. Ánxela, unha das informantes, que xa renunciara ao uso do galego en na educación primaria, segue sendo estigmatizada porque, segundo os seus agresores, podería estar falando en galego noutros lugares que non son o instituto. A nena recibe ataques severos durante toda a súa escolaridade, mais non se atreve a denuncialos. Uxío, adolescente galegofalante (o único da súa clase), é acosado continuamente pola mesma razón, aínda que el prefira atribuír os ataques a que “era un rapaz despistado”. Un día, xogando ao fútbol no recreo, fai unha falta e o xogador contrario chámalle “gallego”. Outro día, no medio dunha clase e diante de todo o mundo, o

“Liberdade de fala” e “bilingüismo harmónico” na adolescencia?

profesor diríxese a el para preguntarlle se “eres despistado por natureza o es que hablas gallego y te avergüenza”. Despois dos ataques, Uxío decide pasar ao castelán. Tamén hai presión negativa, localizada pero moi grave, por parte dalgúns profesores contra o adolescente galegofalante.

Participaches recentemente con Carlos Callón na promoción do seu ensaio *O libro negro da lingua galega*. Carlos remata a súa cronoloxía de ataques directos contra o galego en 1986. Quizais o tipo de ataque contra o galego agora non teña que ver tanto con arroutadas ou burradas que se din ou se fan, senón cun caldo de cultivo de prexuízos silencioso que ti detectas no libro e que emerge sen censura, descarnado, entre os adolescentes...

Quizá. Agardo a que Carlos desvele os datos que ten da represión contra o galego desde 1986 até a actualidade para analizalos desde ese prisma. É unha represión que se proxecta desde o cimo da sociedade cara abaixo ou xa é a que se espalla horizontalmente entre os iguais? Verémolo, mais temo que a primeira, sen desaparecer, vaise exercendo máis sutilmente e a segunda vai gañando importancia co tempo. Así é que se espallan as directrices do poder na sociedade, coa colaboración activa de moitas persoas do común.

O ensino en xeral está sendo moi eficaz na loita contra certos males como a homofobia, o racismo ou o sexismo. Non vexo que se produza o mesmo esforzo na loita contra a glotofobia, nin que haxa a mesma consciencia do que realmente sucede. Hai que traballar ben ese punto.

A presentación que fas na feira do libro da Coruña con Carlos Callón faise baixo un lema ben lindo: “Luz sobre a lingua”. Está ben poñer a luz, o foco, no acoso, no desprezo, na censura, pero non será necesario, usando esa mesma metáfora doutra maneira, dar luz para vivir mil primaveras máis, iluminar experiencias de optimismo, cousas que están pasando en galego e que rompen o muro do prexuízo e do autoodio?

Certo. Non nos deixemos enganar por unha colección de datos negativos, que existen e están aí. Ao seu carón hai historias de resistencia, de consciencia, de claridade mental e de compromiso profundo coa liberdade de usar o galego con normalidade. Por exemplo, Estela, outra informante do libro, é unha rapaza que fala galego na casa mais non se atreve a facelo na escola. Un día, despois dunha clase de lingua, pregúntase a si mesma: “que demo fago eu falando castelán?”. Entón decide mudar de idioma e, aos seus quince anos, falar galego con todo o mundo e en todo lugar. Estela teno moi claro: se a alguén lle parece mal será cousa da súa cabeciña, non do idioma galego. Estela non recúa nunca e acaba triunfando. E así moitas persoas máis; ese é o camiño, non hai outro. Ante a falta dunha política lingüística que mereza tal nome, gañan protagonismo as opcións individuais, tomadas a partir desa enorme consciencia lingüística. Estamos en momentos difíciles, mais sairemos adiante grazas ás Estelas, porque aínda temos moita forza.

Tamén hai historias de resistencia, de consciencia e compromiso cun uso normalizado do galego

Morreu o Padre Mário da Lixa¹

Mario de Oliveira, o Padre Mario da Lixa, era un vello amigo e subscritor de Irimia. El enviábanos a súa revista “Fraternizar”, nun fraternal intercambio. Foi un irimego portugués, un crego militante en causas compartidas no outro lado da raia. Tiñamos unha débeda pendente após do seu falecemento este ano e este artigo recollido no medio luso esquerda. net faille moita xustiza. Paga a pena mergullarse en YouTube e procurar entrevistas e declaracións, para coñecelo un pouco máis e saber da súa mestura inesquecible de espírito crítico e alegría de vivir.

Mário de Oliveira faleceu esta quinta-feira aos 84 anos no Hospital de Penafiel. Depois de um acidente de automóvel a 27 de janeiro, estava internado nos cuidados intensivos desde então.

Mário de Oliveira, conhecido como o Padre Mário da Lixa, por ter sido pároco de Macieira da Lixa, em Felgueiras, nasceu a 8 de Março de 1937 em Lourosa, Santa Maria da Feira.

Foi ordenado padre em 1962, tendo sido depois coadjutor na Paróquia das Antas, no Porto, professor de Religião e Moral nos Liceus Alexandre Herculano e D. Manuel II. Depois foi enviado para a Guiné-Bissau como capelão das tropas portuguesas. Foi, dizia, “pregar o Evangelho da Paz aos que lá faziam a Guerra Colonial”. Ao fim de quatro meses foi expulso.

O padre Mário cedo se fez notar como antifascista e por se ter oposto à guerra colonial. Foi preso duas vezes pela PIDE em Caxias e julgado pelos tribunais do regime salazarista por subversão.

Em Março de 1973, por decisão do Bispo António Ferreira Gomes foi colocado na situação de “sem ofício

pastoral oficial”, ou seja proibido na prática de exercer o sacerdócio. Mas não desistirá da sua fé religiosa nem da sua vertente crítica e solidária. Torna-se jornalista tendo trabalhado jornal República. Seguiram-se os jornais Página Um, Aqui e Correio do Minho. Mas é como diretor do jornal “Fraternizar” que se destacará nos últimos anos.

À atividade jornalística somará a escrita de livros. 52 ao longo toda a sua vida. Um dos mais famosos será “Fátima, nunca mais” de 1999, sucessivamente reeditado. Nele, apresenta as aparições de Fátima como um mito e critica a hierarquia da Igreja por ter abusado psicologicamente das três crianças que as relataram.

Homem de causas, Mário de Oliveira não fugia das polémicas. É conhecido ainda, por exemplo, por ter sido uma das vozes sonoras pela descriminalização do aborto em Portugal.

Para além disso, desenvolverá uma intensa ação de solidariedade internacionalista para com os povos da América Latina nos piores momentos das ditaduras que sofreram no século passado. Participa na comunidade “Grão de Trigo” que tem como objetivo viver junto do “povo marginalizado de São Pedro da Cova” e onde fundou a Associação Padre Maximino.

Será ainda um conhecido dinamizador cultural, nomeadamente na Associação Cultural e Recreativa “As Formigas da Macieira”, de Macieira da Lixa, no âmbito da qual criará o Barracão de Cultura em que esteve envolvido até ao fim da vida.

**Homem de causas,
Mário de Oliveira não
fugia das polémicas**

1 - Collido de www.esquerda.net/artigo/morreu-o-padre-mario-da-lixia/79594

Ana Martínez García

Despois de corenta e pico Romaxes, media arriba, media abaixo por mor da pandemia, como ben dixo a nosa Guieira, chegou a do 2022, celebrada ao pé do monte Xalo. A celebración deste ano foi unha celebración de lembranzas para quen coñeceu a Moncho Valcarce, unha celebración de homenaxe a unha vida de entrega por un pobo e unha terra (os nosos, vaia); mais tamén foi unha celebración de aprendizaxe para aquelas que non tivemos a oportunidade de coñecelo ou, como é o meu caso, nin tan sequera escoitáramos falar del.

Un presente desafiante

E nesta Romaxe non se falou só do pasado, posto en boca da Testemuña e de Moncho durante a celebración, senón tamén da conexión cos problemas do presente, que non son tan diferentes dos de antes, a través da figura da Rapaza. E, así, falamos do coidado da Terra; da fraternidade e sororidade entre e coa xente sinxela; da precariedade laboral da xente nova; da aspiración á igualdade entre homes e mulleres; da perda de dereitos; das pensións públicas...

Para ir fiando o relato interviñeron grupos coma a Irmandade Moncho Valcarce, a organización de defensa das aldeas contra macroproxectos eólicos, MODEPÉN (organización pola defensa dun sistema público de pensións), ou Mulleres Cristiás Galegas Exeria; e léronse textos do bispo Agrelo e do propio Moncho Valcarce.

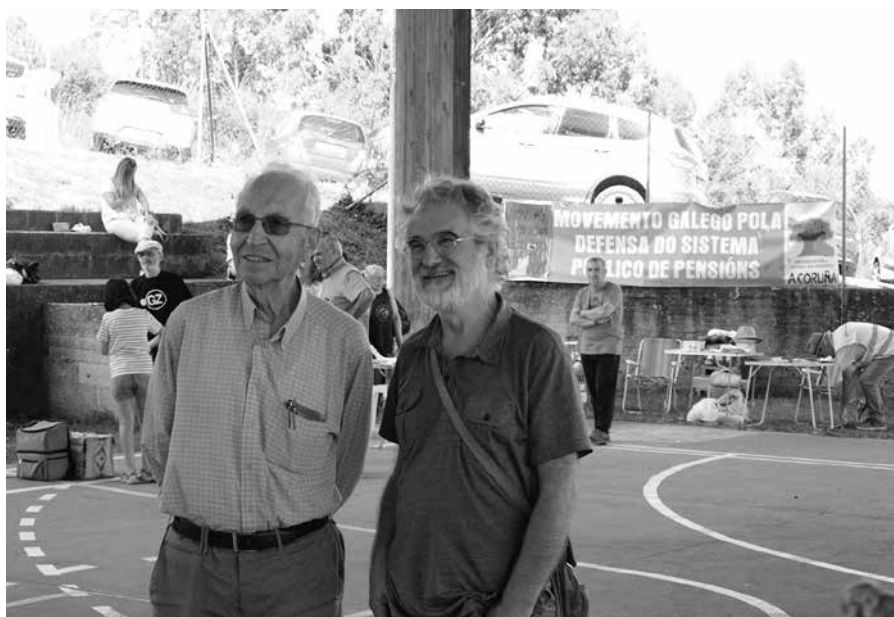
Romaxe romaxeira

Por suposto, durante a celebración non faltou un dos elementos máis importantes para manter e crear unha

comunidade, a música, cunhas letras que non perden forza ano tras ano. De entre todas as cancións hai que destacar a Rumboia, durante a que este ano se formou unha ringleira máis enguedellada ca nunca pero na que participamos practicamente todas as que estabamos alí.

Á hora do xantar púidose elixir entre o nivel básico: baixo cuberta, nas pistas e con posibilidade de situar unha mesa e cadeiras sen botar a rodar monte abaixo; e o avanzado, na carballeira, onde ademais da

dificultade natural de compartir o xantar con amizades e familia sen empachar, se engadía a de lograr manter a cadeira estable máis de cinco minutos.

E pola tarde, festa! Nas pistas deportivas houbo quen gozou dun concerto da Quenlla do que non podo falar moito, pois eu tiven a oportunidade de participar dunha foliada improvisada na carballeira que foi máis longa do esperado e na que nos xuntamos persoas de todas as idades. Ben, hai que dicir que xa iamos preparadas para o asunto, porque traíamos instrumentos e cancioneros, pero...

Festiña comunal

Tocar e cantar pola tarde foi unha experiencia xenial, non só polo feito de poder abarcar un repertorio de trinta e pico pezas (menos que Romaxes, pero moitas igualmente) só con catro ritmos, senón porque unha vez máis, sentín que formaba parte dunha comunidade.

Da Romaxe deste ano paréceme importante destacar a boa participación daquelas persoas que non estabamos no escenario (aínda que cantabamos algo baixiño) e a boa elección do lugar, que aínda que non foi o máis bonito no que estiven si que era bo en previsión de moito sol ou choiva.

Eu xa estou agardando polas próximas corenta e pico Romaxes, e non pido que sexan tan boas coma esta.

**Unha vez
máis, sentín
que formaba
parte dunha
comunidade**

XXXVI FORO ENCRUCILLADA: MÚSICA RELIXIOSA GALEGA Evanxelizando cantando

XXXVI FORO ENCRUCILLADA MUSICA RELIXIOSA GALEGA

10:00 Presentación
10:30 **Nuria Núñez Elissetche**
A música relixiosa en galego
12:00 Descanso
12:30 **Manuel Regal Ledo - Xesús Portas Ferro**
Coloquio: Evanxelizar cantando
16:30 Festival de música relixiosa
Teresa Nécega - Borja e María - Xaquín e Xavi Mero - Tonhito de Poi
19:00 Remate

**SABADO, 22 DE OUTUBRO
DE 10:00 A 19:00
SALON DE ACTOS, CIA DE MARIA, SANTIAGO**

Novidoso, alegre e esperanzado, fiel como cada ano, chega, ao comezo do outono, o FORO DE ENCRUCILLADA, que fai o número XXXVI. A cita é o **día 22 de outubro**, no salón de actos da **Compañía de María, en Santiago de Compostela**, en horario de 10.00 a 19.00 horas. O noso Foro non é unha xornada máis, é un momento de encontro, de celebrar o estar xuntos, de especial acollida ás persoas que veñen por primeira vez e de seguir aprendendo, medrando en coñecemento e fe.

Este ano leva o título de "MÚSICA RELIXIOSA GALEGA". Contamos con relatores especializados e moi comprometidos, con ese labor tan serio e importante coma o de contar coa música axeitada e con contidos propios para este tempo que nos toca vivir, sendo moi conscientes de que tamén se pode, e se debe, evanxelizar cantando.

Comezaremos con Nuria Núñez, que nos vai falar de "A música relixiosa en galego". Despois do descanso, Manuel Regal e Xesús Portas afondarán,

a modo de coloquio, na necesidade de utilizar música e cancións para "evanxelizar cantando".

Pola tarde o formato cambia, para ofrecernos un "Festival de música relixiosa". Esta parte musical pensámola desde Encrucillada como un camiño desde o altar ata o adro... e mais aló. Teresa Necega e mais os dúos "Borja e María" e "Xaquín e Xavi" farán música máis litúrxica, sairemos ao adro con Mero e levaranos máis aló do adro o propio Toñito de Poi.

Así está argallado o Foro de Encrucillada para este ano 2022. Pensamos que é un tema que pode interesar moito a responsables de pastoral, párrocos, coros, mozas e mozos e, en definitiva, a todos nós. Estou segura de que gozaremos moito, tanto dos relatos como do festival. Será un encontro gozoso que merece ser difundido coa idea de que tamén sexa un encontro numeroso, que chegue a moita xente e que nos axude a percorrer ese camiño de Igrexa en saída.

Recordade a data:
sábado 22 de outubro,
e difundide todo o que
poidades a información.
Moitas grazas!

O Foro non é unha
xornada máis,
é un momento
de encontro, de
celebrar o estar
xuntos

Un país coma un mundo

Felipe Arias Vilas

EMIA

Pola Serra da Groba e o Val do Miñor: de Baiona a Oia

Escollemos nesta ocasión viaxar pola zona sudoeste de Galicia, na que tanto ten traballado e traballa o Instituto de Estudos Miñoráns de Gondomar a prol do seu coñecemento, promoción e difusión, pois debemos agradecerlle sempre a súa colaboración, tanto para os que se achegan desde fóra desta ampla comarca como para os seus propios moradores.

Para empezar: a Serra da Groba

Iniciamos o percorrido indo directamente ata o centro da vila de Baiona, onde tomamos o desvío que leva ata a monumental Virxe da Rocha, coa súa barquiña-miradoiro, unha das obras que o arquitecto porriñés Antonio Palacios deixou en toda esta comarca. Logo seguiremos camiño arriba pola estrada que sobe ás altas penecadeiras da serra da Groba (ou Grova, se é que, como parece, o nome lle vén do pobo galaico dos Grovios que habitaban esta comarca). Se contamos con tempo despexado, deleitarémonos coas espléndidas vistas panorámicas da abrupta costa atlántica e tamén de toda a bocarribeira do río Miñor e os concellos de Baiona e Nigrán. Podemos ver tamén aló no alto os chamados cabalos garranos (ou ‘burras’ do monte), así como vacas en liberdade, protagonistas aqueles dos diversos e afamados curros de rapa e mercado das bestas de toda esta zona.

A Groba ten ademais un importante patrimonio arqueolóxico e etnográfico, neste caso tanto material como inmaterial. Neste sentido, tamén é unha comarca onde deixou unha tremenda e triste pegada a represión posterior á guerra civil, coma o dramático episodio sucedido na chamada Volta dos Nove da actual estrada PO-552 (de Vigo á Guarda), ben estudado nas

Cabalos garranos na Serra da Groba

publicacións daquel activo Instituto Cultural Miñorán.

Para seguir: Baiona, Panxón e Monteferro

En Baiona e na súa contorna atoparemos moitos e diversos sitios para xantar; antes ou despois dese momento, temos que dedicar un tempinho a coñecer mellor o núcleo histórico de Baiona, a antiga *Erizana*, vinculada ao pobo dos Herminios que cita Xulio César, a Martín Alonso Pinzón no seu regreso da América acabada de descubrir na carabela Pinta e, nomeadamente, aos Condes do Gondomar (os influentes Sarmiento de Acuña), que ocuparon o Castelo de Monterreal, hoxe convertido en parador de turismo, aínda que conserva varias partes históricas de interese.

Na parte alta da vila veremos o singular cruceiro gótico da Trindade, co seu gran baldaquino do s. XVI, así como a Colexiata de Sta. María, da transición do románico ao gótico e con certos aires de fortaleza, así como a lindeira igrexa de Sta. Liberata ou, en fin, as rúas de arquitectura popular

case en perigo de desaparición ante a ameaza do impacto “desarrollista” do turismo, que case acabou coa imaxe histórica de Baiona.

Se temos vagar, podemos achegarnos ata Sabarís, para dar un breve paseo pola histórica e etnográfica ponte medieval da Ramallosa sobre o río Miñor e mesmo ir ata Panxón (que vén dun san Pantaíón ou Pantaón), onde

Cruceiro de Baiona

Un país coma un mundo

Pola Serra da Groba e o Val do Miñor: de Baiona a Oia

Igrexas en Panxón

hai restos dun castro costeiro e dunha posible vila romana) e onde está o Templo Votivo do Mar, erguido nos anos 30 e da autoría do mesmo arquitecto Antonio Palacios, situado sobre o veciño arco e muros da primitiva e interesante capela de época sueva e/ou visigoda.

Case enriba de Panxón, está o Monteferro, co Monumento á Mariña Universal, proxectado en 1913 polo arquitecto vigués M. Gómez Román, con moi boas vistas (as que nos deixa unha vella repoboación forestal), se é que a grande afluencia de xente nestes lugares en certas épocas do ano non nos disuade da idea...

Para rematar: o Mosteiro de Oia

Remataremos o día indo cara ao sur pola citada estrada PO-552 ata o Mos-

teiro de Oia, que agora xa se pode ver por dentro, se remataron as obras na igrexa -hoxe parroquial- e se a Fundación que agora xestiona a antiga e extensa parte conventual non ten algún evento de tipo privado.

O mosteiro cisterciense dos s. XII-XIII recibiu o título de 'Real' pola defensa que fixo en 1624 dos ataques dunha flota turca, antes das grandes obras de reformas feitas desde 1774, que deixaron unha boa parte do conxunto, incluída a fachada, tal como o vemos hoxe.

Fronte mesmo do mosteiro ábrese unha pequena cala, onde quedan os restos dunha 'comboa' ou 'camboa', curiosa estrutura pesqueira que funcionaba coa axuda das mareas.

Mosteiro de Oia

Edita: Asociación A. IRIMIA - Dende setembro de 1981

Mesa de redacción: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

Colaboradores: Victorino Pérez Prieto, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Tareixa Ledo Regal, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Antonio Pinto Antón, Carmen Soto, Rubén Aramburu Molet, Marisa Vidal, Xan Guillén, Christina Moreira, Carlos Vázquez G., Teresa Souto Loira, Josecho de la Torre Culler, Lucía Santiago Díaz, Baldomero Iglesias Dobbarrio (Mero), Lois Ferradás, Xaquín Campo Freire, Nieves Espiñeira Medín, Francisco Almuiña, Alfonso Mascuñana, Antón Laxe, Ramón Díaz Raña, Olga Álvarez, Bea Cedron, J.M. Barca López, Felipe Arias Vilas, Tino Santiago e Clara Baliñas Vidal.

Corrección lingüística: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

Recepción de artigos e colaboracións en: asociacionirimia@gmail.com

Subscricións: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela.

Telf.: 615 464 095 / irimia@irimia.gal

Ordinaria: 30 Euros, de Apoio: 45 Euros. Cota de socio: 3 Euros.

Para asuntos da asociación non relacionados coa revista: irimia@irimia.gal

Conta: Fiare Banca Etica

ES10 1550 0001 2500 0078 9628

Depósito Legal: C-1417-81

Tirada: 650 exemplares

Deseño e maquetación: TallerDD (Riveiro)

ISSN: 2172-9182

Imprime: TÓRCULO Artes Gráficas

Distribúe: IMPACTA

Edición electrónica: <http://irimia.gal>

Feito en papel reciclado

Actividade subvencionada pola

Deputación DA CORUÑA

A monstruosidade da guerra

Chegado abril, o alumnado de historia de 1º de Bacharelato enfronta o tema da II Guerra Mundial. Encántalles, porque xa o coñecen. E non teñen ningunha dúbida ao compartiren a súa opinión: Hitler, Mussolini ou Hirohito son os malos da película. É importante que compartan a súa perspectiva ética, que reflexionen entre o ben o mal, mais tamén cómprenos que entendan que a historia, que é o que están a estudar, coma disciplina das ciencias sociais, non se dedica a discernir entre bos e malos, senón a coñecer e saber entender o contexto, as causas, o desenvolvemento e as consecuencias dos diferentes procesos e acontecementos históricos. E vale tanto para a Segunda Guerra Mundial ou guerra entre Rusia e Ucraína.

A Terceira Guerra Mundial

Moitas persoas fan de que estamos inmersos na Terceira Guerra Mundial. Mais ao ser tan diferente das dúas anteriores, posiblemente grande parte da poboación non sexa quen de se decatar disto. Pode parecer nos mesmo sorprendente que o Papa Francisco fale explicitamente dela, manifestando que «está a xurdir (un conflito) global, con elementos moi entrelazados» o que provoca que «hoxe se declarara a Terceira Guerra Mundial».

Nos tempos que vivimos, coa situación xeopolítica actual, é interesante observar o posicionamento de Francisco, ver como artella a Boa Nova e o seu papel no liderado xeopolítico mundial, que desde o bando das potencias occidentais presentan todo o conflito desde a total responsabilidade de Putin.

**a paz é posible
cando calan as armas
e comeza o diálogo**

Nun panorama mediático tan marcado polos bos e malos, polos brancos e negros, Francisco sinala con claridade a brutalidade do conflito armado e do papel que están a xogar as tropas mercenarias utilizadas polos rusos. Mais non se queda só no propio conflito iniciado coa invasión rusa, senón que fala do “drama que se está a desenvolver detrás desta guerra, que quizais foi de algún xeito provocada ou non evitada”. Con todo, está co pobo ucraíno, destacando o seu heroísmo, falando de guerra sacrílega, e denunciando como son os que están a sufrir as consecuencias “dunha guerra de intereses globais, venda de armas e apropiación xeopolítica, que está a martirizar a un pobo heroico».

A paz coma camiño

Pregúntase o Papa que é o que lle pasa á humanidade que xa tivo tres guerras mundiais nun século. E respóndese que “hai demasiado odio e divisións, demasiada falta de comprensión do outro; isto, no mundo globalizado, resulta aínda máis perigoso e escandaloso”. E aquí somos nós quen nos podemos cuestionar, e nos preguntar se esta guerra, coma calquera das existentes da actualidade, nos atinxen directamente. Cal é noso papel? Como contribuir á paz?

Seguindo con Francisco, insístenos en que a paz non é mera ausencia de guerra, senón que só é posible a partir da fraternidade, e medra a través da loita contra a inxustiza e a desigualdade. Non é unha frase dun líder político de esquerdas, senón unha cita directa á *Gaudium et spes*. Pois aí estamos chamadas todas e todos, a construír unha convivencia pacífica, tan ausente un mundo onde medran os discursos do odio. A todas nós fica o pensar como podemos facer tanxible esa aposta pola paz nas nosas realidades diarias.

E sobre a guerra en Ucraína? “Non o esquezamos: a paz é posible cando calan as armas e comeza o diálogo”.

IRIMA Falando da lingua

Lidia e Valentina

Comer a fartar...ou non

Alá vai o verán!!! Que de festas gastronómicas...!!! Este ano de “normalidade” parécenos que xa se deberon de rescatar todas, porque houbo ben delas, adaptadas a todos os gustos e padais: percebe, tortilla, callos, lamprea, pementos de varios tipos... Preferistes carneiro ao espeto en Moraña ou paela en Silleda?, pementos en Padrón, bonito en Burela ou mexillón en Vilanova, en Vigo ou en Rianxo?, que non sempre un alimento vai asociado a un topónimo... E se non fostes a unha festa da empanada ou do polbo, case sería porque non vos interesaba: da empanada, na Bandeira, en Noia e en Carral; do polbo, en Ribeira, na Illa, no Porto do Son ou en Bueu. Ao Carballiño teríades que ir á do “pulpo”... Si, é que cos cartaces destas festas tamén podemos facer análise sociolingüística. Está claro que no Carballiño, seica o lugar onde mellor polbo se cociña, queren manter a “esencia” do prato chamándolle “coma toda a vida”. E nisto da lingua... que tradición é a que manda? A que colle os termos castelánizados hai décadas ou séculos? Na Illa teñen tamén a festa da ameixa “roja”,

e póñeno así no cartel, entre comas, para aclarar que é como lle chaman as mariscadoras e mariscadores a un tipo de ameixa (bivalvo, non froita), a que en galego se denomina “rubia”, que ten a cuncha máis brillante e unha mancha rosada no interior. A xerga marisqueira adoptou “roja” en castelán, igual que lle chama “japónica” á xaponesa. Non dan problemas lingüísticos as babosas, nin as finas, pero esas non teñen festa na Illa. Tena alí tamén a navalla, que, por certo, non é o mesmo ca o longueirón que se exalta en Fisterra. Para quen ande despistado, lembramos que os dous bivalvos son case idénticos, pero o último non ten a curva que fai a cuncha da primeira.

Vaia vai, moitas nos quedan atrás... Así e todo, para non empachar, teremos

que deixalo aquí. Rematamos coas sobremesas na festa da bica en Manzaneda ou na do requexo na Capela...

E seguramente moitos de vós iríades á Romaxe, que festa gastronómica non é, pero ben que prestou o xantar compartido coas viandas dos amigos irimegos que xa tanto había que non víamos...

O fachineiro das ocupacións

Denuncias á venda

Como cadaquén ten as súas teimas, reparou o fachineiro na ausencia de referencias á situación de Palestina na Asemblea Xeral das Nacións Unidas. Tampouco se correu a loia de que a OTAN vaia enviar armas contra a ocupación israelí. O presidente palestino, nunha recente visita a Alemaña referiuse á situación que vive o seu pobo como holocausto, e o presidente alemán, que carga cunha culpa gañada a pulso polo seu país, considerou inaceptable e escandalosa esa expresión. O mesmo fixeron os demais políticos e medios. Nin que dicir ten que o holocausto foi unha atrocidade singular na historia e, desde logo, Mahmoud Abbas debeu falar “só” de xenocidio, masacre ou apartheid, pero o que segue resultando escandaloso hoxe é que esas accións non teñan resposta internacional. A humillación ao pobo palestino tivo outro triste símbolo este verán. Unha das pinturas de denuncia que o grafitero Banksy realizou sobre o muro de separación, desapareceu de Belén e rexurdiu milagrosamente cos seus 800 kg nunha galería de arte de Tel Aviv. Un exemplo máis de dixestión da rebeldía.

A.Q.